

Fita i Girona

Assegut darrere la taula del despatx, l'artista gironí m'ensenya alguns dels quadres que formaran l'exposició de pintura "Fita i Girona". Ens coneixem de fa molts anys amb en Domènec Fita, però no pas en aquesta tessitura d'entrevistador-entrevistat. Tal vegada per això la conversa s'inicia en el camp de la metafísica.

La preocupació d'avui. L'encaixament a què l'artista es veu sotmès tot sovint; sigui per la crítica, que vol delimitar l'obra a través d'etapes definides, sigui pels marxants, que voldrien fer-li fer allò que el públic n'espera.

D.F. "L'artista no té una evolució promoguda per la seva llibertat, mentre que l'art és precisament llibertat. Massa sovint les galeries mitifiquen un tipus determinat d'art per a un artista. Jo crec, en canvi, que l'artista, si vol ser fidel a la seva pròpia creativitat, ha d'estar obert a una evolució constant. I l'única manera d'aconseguir-ho és no trobar-se amb les mans lligades.

En aquests moments jo diria que, per a l'artista, és més perillosa l'excessiva abstracció intel·lectual que no pas la vivència vital."

En Domènec, quan parla, té algunes quartilles en blanc damunt la taula i hi ha gargots, ratlles i dibuixos. Té una superficial aparença de tristesa, que s'efuma a les primeres paraules. Parla pausadament, amb timbre clar i suau i no tem mirar l'interlocutor. Els ulls clars destaquen sota unes celles espesses en una cara més aviat prima i allargassada.

D'origen humil, la biografia de Domènec Fita s'emmarca en una lluita pertinaç. Recorda amb agraïment el seu temps d'escolar, en temps de la Generalitat dels anys trenta.

DF. "Tenia set anys, l'any 1934. A l'Anuari de la Generalitat hi sortí un ninot dibuixat per mi, davant d'en Macià, que m'obsequià amb un petó. Aquell sistema pedagògic de l'Escola Montessori fou per als nois de la meva generació la descoberta d'una estètica i una plàstica que fou estroncada barroerament durant l'època franquista."

Durant la postguerra va a classes de dibuix amb el mestre Joan Carrera i els anys 43-45 cursa estudis a l'Escola d'Arts i Oficis d'Olot. I ja del 45 al 51 el trobem a les seccions d'escultura, pintura i professorat de dibuix a l'Escola d'Arts "Sant Jordi" de Barcelona.

Quan parlem del Sant Benet de Montserrat se li il·luminen els ulls:

DF. " Ja és sabut que vaig tenir un terrible accident l'any 1953, pintant l'església de Betlem, de tants ressos verdaguerians. A l'Hospital Clínic m'havien desnonat completament. Uns amics gironins, fent un darrer esforç, van aconseguir traslladar-me a la Clínica de Sant Josep i, de mica en mica, la salut m'anà retornant. Allò es convertí en un centre de tertúlia intel·lectual. Hi recordo, especialment, els germans Rafel i Jordi Llimona. I alguns monjos de Montserrat. Vaig reprendre els meus treballs de pintura i d'escultura en mig d'intenses i atapeïdes sessions de gimnàstica. En una ocasió, amb el Pare Escarré, parlàrem sobre la necessitat d'una publicació dedicada a les lletres i les arts catalanes. S'estava gestant el Serra d'Or."

Li recordo que, precisament aquest 1984, es compleixen els vint-i-cinc anys de la seva aparició.

DF. "Jo, en aquell temps, havia caigut a les grapes de l'Opus Dei. El Pare Escarré m'advertia sobre determinats aspectes que no veia clars de l'"obra". Discutíem, de vegades, llargues estones. Jo estava obsessionat i li deia que no tenia raó. Un dia, a començaments del 60 em vingué amb una proposició insòlita: Volia que li fes un Sant Benet per al Monestir. L'havia imaginat de pedra, i assegut. Un dia, després de pensar-hi molt, vaig anar a Montserrat i li vaig dir: "Jo el veig dret, i de ferro."

L'abat Escarré fou una gran personalitat: Jo ho puc dir, que l'he conegut hieràtic i poderós en els temps preconciliars i també aquell home senzill, vestit amb jersei de llana, que m'abraçava emocionat a Sant Miquel de Cuixà."

Sant Benet, com el Crist Jacent de la Catedral de Girona, són peces famoses. Comentem aquest fet, i també el gairebé desconeixement d'altres facetes també essencials en l'obra artística de Fita, com la ceràmica, els vitralls, el dibuix i la pintura.

Em mostra una col·lecció nombrosíssima de blocs, plens de dibuixos i d'esbossos:

DF. "Dibuixo des dels cinc anys. I a vuit, ja pintava. Que sóc més conegut per l'escultura ? És el problema que parlàvem abans; el perill de la compartimentació de les arts. Jo sempre he cregut que l'art havia de ser col·lectiu. I que hi havien de participar també escriptors, sociòlegs, arquitectes, dibuixants, ceramistes, pintors... En canvi avui, el món de l'art està estructurat d'una altra manera. Jo participava a moltes exposicions col·lectives.

De pintura. Per a mi, la pintura ha estat importantíssima i n'és prova aquest tema monogràfic sobre Girona que, finalment, he aconseguit organitzar. El que passa és que la gent et classifica i et voldria en una sola branca. En el meu cas, a l'escultura."

El tema de Girona, tanmateix, és d'una gran riquesa expressiva. Fita expressa la ciutat des d'òptiques molt diverses i a través de tècniques molt personals: Empra especialment procediments mixtos on intervenen pastes i esprais, espàtules, aigua i paper. Aconsegueix tonalitats variadíssimes, com a la "Reverberació de Girona", obra compacta de cromatisme fred, amb domini de blaus desmenjats, fins al "Conjunt romànic" on l'absis de Sant Nicolau i la façana de Sant Pere de Galligants apareixen amb tons calents i íntims.

En algun dels seus quadres com a la "Girona geomètrica" s'acosta al cubisme; en d'altres, hi veiem un suggestiu surrealisme, com a l'obra "Catedral in-out" on la Seu de Girona, plasmada per fora i per dins, se'ns mostra amb transparència alabastrina.

Són obres, en conjunt, on domina la Girona monumental, amb la Catedral i Sant Feliu com a rerefons.

Domènec Fita és creient i no se n'amaga: "L'aspecte religiós –afirma– m'ha ajudat a entendre l'estètica artística i a madurar l'esbalaïdor concepte de "néixer cada dia". Jo no sé els talents que tinc; el que sé, però, és que l'art és la meva forma de donar-los."

Joan Carreres i Péra

L'Ull de Bou – Punt Diari – 27 de maig de 1984